ČESKÁ REPUBLIKA

# ROZSUDEK
# JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce O. T., zastoupeného advokátem JUDr. Richardem Čičkem se sídlem Milady Horákové 28, 170 00 Praha 7, proti žalovanému Ministerstvu vnitra se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. 11 Az 29/2003,

**takto:**

**I. Kasační stížnost se zamítá.**

**II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.**

## Odůvodnění:

Stěžovatel včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Městského soudu v Praze, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR ze dne 12. 12. 2001, č. j. OAM-3013/VL-11-OL4-2001, o zamítnutí žádosti stěžovatele o udělení azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) a tvrdí, že o udělení azylu požádal dne 5. 4. 2001 proto, že se aktivně účastnil politického hnutí proti stávajícímu prezidentovi Ukrajiny L. K. a za tuto činnost byl pronásledován ze strany S. a milice. Důvodem podání žádosti o azyl tedy byl důvod zakotvený v ustanovení § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, nicméně prý „tímto důvodem se MV ČR ani Městský soud v Praze v rámci svého rozhodování nezaobírali, ač byl tento důvod stěžovatelem uplatněn a taktéž doložen.“

Stěžovatel dále tvrdí, že Městský soud v Praze nesprávně aplikoval ustanovení § 16 zákona o azylu, neboť dospěl k závěru, že když stěžovatel přicestoval do České republiky přes Polsko, měl možnost již v této demokratické zemi požádat o azyl, a proto je žádost zjevně nedůvodná. Stěžovatel totiž poukazuje na § 16 odst. 2 citovaného zákona, podle něhož rozhodnutí o zamítnutí žádosti pro její zjevnou nedůvodnost lze vydat nejpozději do 30 dnů ode dne zahájení řízení o udělení azylu. V daném případě však Ministerstvo vnitra zmíněnou zákonnou lhůtu nerespektovalo, přesto však Městský soud v Praze v napadeném rozsudku dospěl k závěru o zjevné nedůvodnosti žádosti o azyl, ačkoliv pro aplikaci uvedeného ustanovení nebyly splněny zákonné podmínky.

Stěžovatel rovněž uvádí, že Městský soud v Praze jej o průběhu řízení nijak neinformoval a že vůbec nevěděl o doručovaných zásilkách a neobdržel oznámení o jejich uložení na poště, ačkoliv prý na adrese, kterou měl soud k dispozici, fakticky pobývá. Stěžovatel proto namítá, že mu byla odepřena možnost aktivní účasti u soudního řízení a že tak nemohl ani vyjádřit svůj nesouhlas s projednáním věci bez nařízení jednání.

Stěžovatel konečně konstatuje, že odůvodnění napadeného rozsudku městského soudu považuje za nepřezkoumatelné, neboť „vychází z nesprávné aplikace právních předpisů soudem a dále pak z nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci, kdy soud neměl k dispozici veškeré relevantní podklady a důkazy pro rozhodování v dané kauze.“

Proto stěžovatel navrhuje napadené rozhodnutí zrušit a zároveň žádá o odklad jeho vykonatelnosti, jelikož „současný stav řízení mu může přivodit značnou újmu na jeho právech, a to za situace, kdy by byl nucen vycestovat z území ČR“, přičemž při návratu na Ukrajinu se obává persekuce ze strany vládnoucího režimu.

Ministerstvo vnitra (dále jen „účastník“) ve svém vyjádření ke kasační stížnosti především odkazuje na obsah správního spisu a uvádí, že stěžovatel přicestoval do ČR z tzv. bezpečné třetí země (Polska) a proto návrh zamítl pro jeho zjevnou nedůvodnost dle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. K aplikaci odst. 2 citovaného ustanovení účastník řízení uvádí, že v době předmětného správního řízení nebyla stanovena lhůta pro vydání rozhodnutí a teprve až od nabytí účinnosti zákona č. 2/2002 Sb. (1. 2. 2002), kterým se novelizoval zákon č. 325/1999 Sb., platí, že rozhodnutí o zamítnutí žádosti pro její zjevnou nedůvodnost lze vydat nejpozději do 30 dnů ode dne zahájení řízení o udělení azylu.

Ministerstvo vnitra navrhuje kasační stížnost zamítnout.

Stěžovatel nevyužil možnost podat repliku k citovanému vyjádření Ministerstva vnitra.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 5. 4. 2001. Z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 28. 11. 2001 vyplývá, že se stěžovatel ve třech případech účastnil demonstrací proti prezidentovi K. a sbíral rovněž podpisy na petici proti stávajícímu režimu. Po demonstraci konané dne 17. 2. 2001 v Kyjevě jej policie údajně zvala na výslechy a za rušení veřejného pořádku měl zaplatit pokutu 1.500 hřiven. Protože stěžovatel měl též ekonomické problémy - když 20 let pracoval

jako voják, nicméně neměl nárok na důchod a neměl ani bydliště a protože jako manažer soukromé firmy měl malou výplatu - odešel ze země. Stěžovatel dále uvedl, že původně chtěl do ČR odejít na několik měsíců za prací, po výzvě k policejnímu výslechu se však již nemohl vrátit. Důvodem, proč stěžovatel nepožádal o azyl v Polsku, prý byly špatné sousedské vztahy obou zemí. O podání žádosti o azyl se stěžovatel rozhodl až poté, co mu neprodloužil vízum „jeden muž“, který mu to slíbil.

Ministerstvo vnitra ČR shora citované rozhodnutí odůvodnilo především tak, že podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb. se návrh zamítne jako zjevně nedůvodný, přichází-li účastník ze státu, který ČR považuje za třetí bezpečnou zemi, nebude-li prokázáno, že v jeho případě nelze tento stát za takovou zemi považovat. Protože ministerstvo podrobně vyložilo, že Polsko představuje třetí bezpečnou zemi a jelikož stěžovatel před vstupem do ČR pobýval na území Polska [tzn. touto zemí pouze neprojížděl ve smyslu § 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb. – v tehdy platném znění], dospělo ministerstvo k závěru, že mohl požádat o azyl již v této zemi. Ke stejnému skutkovému a právnímu závěru dospěl v napadeném rozsudku rovněž Městský soud v Praze.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb. (které v souzené věci účastník aplikoval) se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Legální definici bezpečné třetí země obsahuje ustanovení § 2 odst. 2 citovaného zákona, podle níž se takovouto zemí rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Toto ustanovení ve znění platném v době rozhodování žalovaného zároveň obsahovalo výjimku, podle níž stát není bezpečnou třetí zemí, pokud cizinec jeho územím pouze projížděl.

V souzené věci stěžovatel především namítá, že v jeho případě bylo chybně aplikováno ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., neboť prý žalovaný nerespektoval zákonnou lhůtu 30 dnů pro zamítnutí žádosti o udělení azylu pro její zjevnou nedůvodnost.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že stávající znění ustanovení § 16 odst. 1 cit. zákona obsahuje taxativní legální výčet důvodů, pro které lze – po novele provedené zákonem č. 2/2002 Sb. - urychlenou procedurou ve lhůtě do 30 dnů (odst. 2) zamítnout žádost o udělení azylu jako nedůvodnou. V daném případě však bylo řízení o udělení azylu zahájeno dne 5. 4. 2001 a rozhodnutí žalovaného o zamítnutí žádosti o udělení azylu bylo vydáno dne 12. 12. 2001, tedy ještě před nabytím účinnosti novely zákona č. 325/1999 Sb., provedené zákonem č. 2/2002 Sb., jak ve svém vyjádření ke kasační stížnosti správně uvádí účastník. Nejvyšší správní soud proto dospívá k názoru, že napadený rozsudek městského soudu ani rozhodnutí účastníka nemůže být považováno za protizákonné z důvodu nerespektování citované lhůty pro vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu pro její zjevnou nedůvodnost, jelikož v době rozhodování účastníka tato lhůta v zákoně obsažena ještě nebyla.

Stěžovatel dále namítá, že správní orgán ani městský soud se nezabývali naplněním důvodu pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999 Sb., tedy že se řádně

nevypořádali s tím, zda stěžovatel byl ve své domovské zemi pronásledován z politických důvodů či nikoliv.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že posuzování žádosti o udělení azylu ministerstvem se sestává z řady procesních a materiálních hledisek, obsažených v zákoně č. 325/1999 Sb., které je nutno vidět v jejich vzájemné provázanosti a také souslednosti. Jestliže tedy v daném případě byla žádost o azyl stěžovatele zamítnuta z důvodu, že přichází z třetí bezpečné země [§ 16 odst. 1 písm. e) cit. zákona] , není možno účastníkovi vytýkat, že se podrobně nezabýval případnou existencí důvodu pro udělení azylu podle § 12 tohoto zákona, neboť by to bylo nadbytečné. Řečeno jinými slovy: i když by účastník shledal, že stěžovatel byl v zemi původu skutečně pronásledován z politických důvodů, nezakládalo by to jeho právo na udělení azylu, jestliže by přišel do ČR z bezpečné třetí země. Přitom Nejvyšší správní soud shledal, že účastník řízení i městský soud se dostatečně podrobně a přesvědčivě vypořádali s tím, že Polsko je bezpečnou třetí zemí, respektující základní práva a svobody a demokratické principy právního státu a tvrzení stěžovatele, učiněné v průběhu správního řízení, že v Polsku nepožádal o azyl z důvodu špatných sousedských vztahů obou zemí a že slyšel o případu, kdy polský policista zabil Ukrajince, se v tomto světle jeví irelevantním.

V této souvislosti stěžovatel rovněž tvrdí, že Polskem pouze projížděl ve smyslu (tehdy platného) ustanovení § 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., takže nebylo případné zamítnout jeho žádost o udělení azylu z důvodu, že přichází z bezpečné třetí země. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že pojem „projíždí“ příslušnou zemí je nutno interpretovat restriktivně, a to z důvodu podstaty a smyslu celého azylového řízení, do značné míry založeného na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod), má o azyl požádat vždy již v první zemi, kde má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a kde budou garantována jeho základní práva a svobody. Takovouto zemí je zpravidla právě tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 zákona č. 325/1999 Sb. Azylové zákonodárství České republiky je totiž třeba vidět i v kontextu tendence právních úprav azylu v jiných srovnatelných demokratických evropských zemích, které rovněž vnímají právo na azyl jako právo na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu; nikoliv však jako právo vybrat si zemi, v které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit.

S ohledem na shora vyřčené se tak rozhodujícím kritériem pro posuzování toho, zda cizinec bezpečnou třetí zemí pouze projížděl, jeví, zda v této bezpečné zemi měl reálnou možnost požádat o udělení azylu či nikoliv. Tento názor je konformní i se srovnatelnou zahraniční judikaturou a doktrínou (podrobný přehled viz např. R. Göbel-Zimmermann, *Asyl- und Flüchtlingsrecht,* C.H. Beck, 1999, s. 90 a násl.).

V daném případě bylo zjištěno (a stěžovatel tato zjištění nezpochybňuje), že stěžovatel do České republiky přicestoval autobusem, jedoucím z Ch. do P. přes Polsko. Cestou autobus zastavil přibližně na jednu hodinu v K. a při hraničních kontrolách museli všichni cestující vystoupit z autobusu a byly jim zkontrolovány doklady a zavazadla. Je tedy zřejmé, že stěžovatel měl reálnou možnost požádat o udělení azylu v Polsku, tzn. v bezpečné třetí zemi ve smyslu § 16 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 2 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., a že proto účastník ani městský soud nikterak nepochybili, když shledali žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou ve smyslu citovaných ustanovení.

Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal důvodnými ani blíže nespecifikované námitky stěžovatele o tvrzené nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku

městského soudu, spočívající v nedostatečně zjištěném skutkovém stavu věci a v nesprávné aplikaci právních předpisů.

Konečně k tvrzení, že stěžovatel nebyl informován o průběhu řízení před městským soudem, Nejvyšší správní soud uvádí, že městský soud stěžovateli zaslal poučení o složení senátu s výzvou k vyjádření ohledně ústního jednání a také vyjádření Ministerstva vnitra k podané žalobě, a to jak na adresu, kterou stěžovatel sám uvedl ministerstvu vnitra dne 3. 10. 2002, tak také na adresu, na které stěžovatel převzal žalobou napadené správní rozhodnutí. Zmíněný přípis městského soudu však nebyl stěžovatelem ani v jednom z obou případů vyžádán a proto měl soud správně za to, že stěžovatel k výzvě soudu rozhodnout bez nařízení jednání nevyslovil nesouhlas, takže nastoupila zákonná domněnka, že s takovým postupem soudu vyslovil souhlas (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).

Rovněž tato námitka je proto nedůvodná.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

**P o u č e n í :** Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. 8. 2003

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu